

Подальшим напрямком даного дослідження можуть стати методичні підходи щодо оцінки інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства машинобудівної галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бережна Л. В. Економіко-математичні методи та моделі в фінансах / Л. В. Бережна, О. І. Снітюк. – К. : Кондор, 2009. – 301 с.
2. Живко З. Б. Фінансовий моніторинг підприємства: проблеми, безпека і специфіка діяльності / З. Б. Живко // Фінанси України. –

2010. – № 11. – С. 93–100.

3. Стефаненко М. М. Застосування методологічного інструментарію контролінгу в фінансовому управлінні вітчизняних підприємств / М. М. Стефаненко // Фінанси України. – 2007. – №5. – С. 144–151.

4. Чепурко В.В. Унифицированная методика разработки моделей диагностики финансового состояния предприятий / В.В. Чепурко // Экономика: проблемы теории та практики. – 2004. – Том 2. – Вып. 190. – С. 594–602.

5. Giroux G. Financial analysis: a user approach / Gary Giroux// New York; [Chichester]: Wiley, 2003. – 258 s.

*Рецензент д.е.н., професор НАНГУ Фісун К.А.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Уткіна Ю.М.*

УДК: 005.21.:(330:658-049.5)(045) DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i51.57247>

СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Роженко О. В., аспірант, ст. викладач
(ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського)*

Удосконалено методичний підхід до формування економічної безпеки підприємства, який, на противагу існуючим, дозволяє зважати як стан, так і напрямок розвитку підприємства, що досліджується. Запропоновано концептуальний підхід, що дозволяє формувати стратегію економічної безпеки, враховуючи всю багатоаспектність економічної безпеки підприємства. Для формування стратегії економічної безпеки підприємства розроблено типи стратегій, які складаються з чотирьох видів.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, концептуальний підхід, типи стратегій, виживання, існування, обмежене зростання, зростання

СТРАТЕГИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Роженко А. В., аспирант, ст. преподаватель
(ДонНУЕТ им. М. Туган-Барановского)*

Усовершенствован методический подход к формированию экономической безопасности предприятия, который, в противовес существующим, позволяет учитывать как состояние, так и направление развития исследуемого предприятия. Предложен концептуальный подход, позволяющий формировать стратегию экономической безопасности, учитывая всю многоаспектность экономической безопасности предприятия. Для формирования стратегии экономической безопасности предприятия разработаны типы стратегий, которые состоят из четырех видов.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, концептуальный подход, типы стратегий, выживание, существование, ограниченный рост, рост

BUSINESS ENTITY ECONOMIC SECURITY STRATEGIES

*Rozhenko, A. V., Post-graduate, Senior Lecturer
(Mykhaylo Tugan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade)*

The article studies the already existed approaches of business entity economic strategy development.

The study proved the strategies that were formed depending on the fundamental distinguishing of the "economic entity security" term. The methodological approach to form the entity's security has been approved. The essential part telling this approach apart from the other already existed ones is its ability to study both the state and developing trend of the target entity. A new conceptual approach is offered presenting the opportunity to form the strategy of economic security based on the great deal of different target aspects and parts of the entity's economic security. To form the entity's security strategy we have designed four basic strategy types: survival one, existence, the one of limited developing and the upswing one. Every previous step serves as a ground for the next one and obtains its specific features. All the mentioned above makes the basic to provide entity's economic security.

Key words: *entity's economic security, conceptual approach, strategy types, survival strategy, strategy of existence, limited developing strategy, upswing strategy.*

Постановка проблеми.

В сучасних динамічних умовах господарювання використання механізмів управління на основі забезпечення економічної безпеки підприємства – обов'язкова умова виживання та розвитку. Як першочергова необхідність, економічна безпека підприємства має бути обґрунтована з точки зору стратегічного управління, тобто для ефективного управління підприємством сьогодні першочерговим є забезпечення економічної безпеки підприємства, для чого важливою проблемою є розробка стратегії, як головного орієнтиру в цьому напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Виділеною проблемою займалися багато вітчизняних та зарубіжних науковців, такі як: Рональд Інглехарт та Пол Абрамсон (Inglehart & Abramson, 1994) [1], Елен Поірсон (Poirson, 1998) [2], Гапоненко В.Ф. [3], Дмитрук Є.В. [4], Іванюта Т.М. [5], Іващенко Г.А. [6], Кравчук П.Я. [7], Линник О.І. [8], Мельникова К.В. [9], Овчаренко Є.І. [10], Сорокіна І.В. [11], Фролова Л.В. [12], Черевко О.В. [13] та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Однак більшість запропонованих підходів до розробки стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства, які висвітлені в наукових колах, не достатньо розкривають її функціональність

та концептуальні засади, що потребує подальшого вдосконалення.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Мета статті полягає у розвитку методичних підходів щодо формування стратегій економічної безпеки підприємств. Цілями даного дослідження є: критичний аналіз існуючих підходів до розробки стратегії економічної безпеки підприємства, обґрунтування авторського підходу до розробки стратегій економічної безпеки підприємства, обґрунтування типів стратегій економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічна безпека підприємства займає важливе місце в процесі ефективного управління ним, тому є невід'ємною ланкою його стратегічного управління, в залежності від цілей господарювання, засобів і можливостей їх досягнення, умов господарювання та конкурентного середовища, та ін.

Стратегія економічної безпеки – це сукупність найбільш значущих рішень та заходів, спрямованих на забезпечення прийнятного рівня безпеки функціонування підприємства [8, с. 165]

Опрацювання літературних джерел демонструють розмаїття досліджень з питань розробки стратегії економічної безпеки підприємства.

Кравчук П.Я. в науковому труді [7] пропонує підхід, за яким для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства використовуються три стратегії: договірна, матрична, комплексна.

Запропонований підхід передбачає кардинально різні стратегії та не описано в якому випадку використовувати ту чи іншу, що ускладнює використання цього підходу.

Група авторів на чолі із Іванютою Т.М. в [5] пропонує такі три типи стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства: раптового реагування на загрози; прогнозування небезпек та загроз; відшкодування завданих збитків.

У даному підході послідовно викладено типи стратегій, але він не передбачає усю повноту поняття «економічна безпека підприємства», сенс запропонованих стратегій у даному підході полягає тільки в роботі з загрозами – усунення, запобігання, компенсація, але економічна безпека дещо ширша за загрози.

Стратегії економічної безпеки підприємства в залежності від репутації підприємства запропоновані автором Дмитрук Є.В. в роботі [4, с. 359] у вигляді матриці «Економічна безпека підприємства - репутація підприємства». Такий підхід є незвичайним та інтересним, але вузько направленим, не розкриває усього змісту дослідження, що спростовує його результати.

Науковець Линник О.І. в своїй роботі [8, с. 165] виділяє такі типи стратегій корпоративної економічної безпеки підприємства: орієнтовані на усунення існуючих або запобігання виникнення можливих загроз економічній безпеці; націлені на запобігання збитку від впливу існуючих або можливих загроз економічній безпеці; спрямовані на компенсацію збитку в результаті дії загроз економічній безпеці.

Характерними рисами цього підходу є також обмеженість типів стратегій за змістом та невизначеність критеріїв їх відокремлення.

Професор Черевко О.В. в роботі [13] пропонує такі стратегії фінансово-економічної безпеки: забезпечення росту прибутковості його власного капіталу; формування фінансово-економічних ресурсів; фінансово-економічної стабільності; безпеки інвестиційної діяльності; нейтралізації

фінансово-економічних ризиків; безпеки інноваційної діяльності; захисту його конкурентної позиції; антикризова стратегія.

Такий перелік є повним та об'ємним за змістом в комплексі, але громіздким та складним за використанням. Запропоновані стратегії окремо одна від іншої є фрагментарними, що не дає змоги розробити комплексної, дієвої та універсальної стратегії.

Таким чином є необхідність у розробці комплексного, змістовного та універсального підходу, типові стратегії якого будуть зручними в практичному застосуванні.

Виходячи з сутності поняття «економічна безпека підприємства» та суджень щодо нього [3, с.19]: умовою безпеки є – захищеність або досягнення цілей підприємством; концепція вищого рівня та концепція нижчого рівня [10, с.212], за якими виділено інтереси – розвиток, стабільність, протистояння загрозам [9] та за кожним визначено критерії: ефективність використання ресурсів – постійний розвиток, фінансова-економічна стійкість – адаптація, стабільність та безперервність виробничої діяльності – протистояння загрозам [6, с.131], пропонується концептуальний підхід до формування стратегії економічної безпеки підприємства та типи стратегій за ним (рисунок 1).

Такий підхід в повній мірі розкриває функціональність системи економічної безпеки підприємства, запропонованої Сорокіної І.В. [11, с.120], дозволяє враховувати всю багатопредметність змісту поняття «економічна безпека підприємства», комплексно та послідовно підійти до процесу її забезпечення. Даний підхід відрізняється від інших тим, що враховує, як стан, так і напрямок розвитку досліджуємого підприємства. Запропоновані типи стратегій економічної безпеки підприємства логічно, послідовно та в повній мірі відповідають її концептуальним положенням [13], працюють на досягнення її цілей.

При виборі того чи іншого типу стратегії економічної безпеки підприємства необхідно враховувати зазначені концептуальні аспекти питомої категорії, що систематизує елементи системи економічної безпеки підприємства та робить механізм її забезпечення дієвим.

Рис. 1. Типи стратегій економічної безпеки підприємства за концептуальним підходом

Концептуальний підхід до формування стратегії економічної безпеки підприємства – це реалізація необхідності формування нової політики управління підприємством сьогодні, в складі якої повинні буди інструменти ідентифікації можливостей та обмежень господарювання.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Об'єктивною необхідністю формування та розробки стратегії економічної безпеки підприємства стали наддинамічні та практично не прогнозовані чинники його макро- і мікро- середовища. Це зумовило необхідність перегляду існуючих підходів та пропонування нових до формування стратегії економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства, як фактор ефективного управління ним, є об'єктом стратегічного управління. Задля якісного забезпечення економічної безпеки підприємства запропоновано концептуальний підхід до формування стратегії економічної безпеки підприємства, в рамках якого сформульовані такі послідовні типи стратегій:

виживання, існування, обмеженого зростання, зростання.

Даний підхід є підґрунтям процесу забезпечення економічної безпеки підприємства, враховуючи як стан так і напрямок розвитку підприємства, має велике практичне значення в успішному господарюванні підприємства в поточному та стратегічному періодах.

Подальші дослідження спрямовані на забезпечення бажаного рівня економічної безпеки підприємства, що характеризує управління ним як ефективне.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Inglehart R. Economic security and value change / Ronald Inglehart and Paul R. Abramson // American Political Science Review. – 1994. – Volume 88. – P. 336–354.
- 2 Poirson H. Economic security, private investment, and growth in developing countries / Helene Poirson. – Washington : International Monetary Fund, African Dept., 1998. – 31 p.
- 3 Гапоненко В.Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и

- принципы / В.Ф. Гапоненко, А.Л. Беспалько, А.С. Власков. – М. : Изд-во "Ось-89", 2007. – 208 с.
- 4 Дмитрук Є.В. Визначення стратегії фірми в залежності від сили та напряму впливу репутації підприємства на рівень його економічної безпеки / Є.В. Дмитрук // Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2010. - №8(150). – С. 358-364
- 5 Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с
- 6 Іващенко Г.А. Ідентифікація дефініції «економічна безпека підприємства» / Г.А. Іващенко, О. Ф. Ярошенко // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2011. - № 9. – С. 129-131
- 7 Кравчук П. Я. Формування системи корпоративної безпеки : дис... канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Павло Ярославович Кравчук; [Терноп. держ. екон. ун-т]. – Тернопіль, 2006. – 232 с.
- 8 Линник О.І. Стратегія економічної безпеки підприємства як фактор зменшення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз / О.І. Линник, Н.В.Артеменко // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67 (1040) - С. 159-169
- 9 Мельникова К.В. Сучасні управлінські поняття до визначення категорії «економічна безпека підприємства» / К.В. Мельникова // Економіка Крима. – 2011. - №4(37). – С.167-170
- 10 Овчаренко Є.І. Дискриптивна комплементарність забезпечення економічної безпеки та вітчизняних управлінських традицій / Є.І. Овчаренко, Я.М. Криль // Економіка Менеджмент Підприємство. – 2011. - № 23 (II). – С. 211-217
- 11 Сорокіна І.В. Теоретико-методологічні аспекти формування системи економічної безпеки підприємства / І.В. Сорокіна // актуальні проблеми економіки. - №12(102), 2009. – С.114-122.
- 12 Фролова Л.В. Концептуальні положення забезпечення економічної безпеки підприємств / Л.В. Фролова, О.В. Роженко // Культура народів Причорномор'я. Економічні науки. – Сімферополь, 2013. - №257. – с. 201-204
- 13 Черевко О.В. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства / О.В. Черевко // Ефективна економіка. – 2014. - №2 . - [електр. режим доступу] <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3302>

*Рецензент д.е.н., професор ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського Фролова Л.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Зубенко В.О.*

УДК: 005.95(075.8)

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ НАЙМА ПЕРСОНАЛА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

*Сухорукова Т.Г., к.э.н., доцент,
Назаренко И.Л., к.э.н., доцент (УкрГУЖТ)*

В статье исследована сущность и место найма работников в организации работы с персоналом, проанализированы существующие системы найма персонала, обоснована целесообразность развития активных методов поиска работников. Рассмотрены подходы к совершенствованию механизма проведения бесед с потенциальными работниками предприятия, а также возможность использования инновационных технологий найма персонала.

Ключевые слова: персонал, найм персонала, подбор персонала, источники найма, корпоративный сайт, предварительная беседа

© Сухорукова Т.Г.,
Назаренко И.Л.

Вісник економіки транспорту і промисловості № 51, 2015